

moribund, vell brutal i embrutit a qui els trabucaires diuen 'l'avi', demanant confessió: «Mirèu, senyor Rec- tor, jo sóc l'avi de tota aquesta *murrialla*, tan corcat de dins com de fora ---», MrnVayreda (*Puny*, 1, XXI, 325 (251)). *Murrieria* [no encara en *DOrt.*, però ja 5 era familiar pertot en cat. central c. 1912 com l'abstracte del sentit indulgent de *murri*].

Murriesc «rufianesco» (diccionari Aguiló), «pica- resc: *murriesc*», Careta (*Diccionari de Barb.*) i en el sentit de propi del parlar de la gent de mala vida, 10 argòtic, era ja usual cap a 1925 i l'he llegit en defini- cions del *DAG.*; fins al punt que els lingüistes catalans l'hem usat bastant amb categoria substantivada, *el murriesc*, per anomenar el llenguatge català argòtic, i fins el que se n'ha dit «parlar xava», llenguatge bar- 15 celoní baix, però no caló agitanat. Com a adjectiu ha tingut molt d'ús literari: «La serenata esdevenia cruel --- el traït dels esquellots feia l'efecte d'un as- salt de forces implacables --- sots la lluminària dels fanalets, i els quinquers i els gresols i els llums d'oli, 20 que obrien en la fosca llur *murriesc*ca ullada: al cap d'una estona tothom reia a rialla batent amb un des- fici encomanadís ---», Coromines (*L'Avi dels Mussols*, XIV, p. 212); «unes mirades amb ròssec entre tímid i *murriesc*, de mitjancera que recelés el cop de fuet», 25 Josep Lleonat (*Dues conversions* ---, c. 1930, p. 105).

D'on la *murriesc*ca 'la mala vida, collectiu dels baran- des, lladres i lladregots': «si no existís un llibret im- près --- per S. de Cormellas l'any 1609 --- ¿com s'hau- ria pogut estudiar i aclarir molts escrits --- en els quals 30 hi ha paraules usades per la *murriesc*ca?», Givanel (*Misc. Fabra*, 65.17); «la lleugeresa del cervell no es manifestava tampoc en la *murriesc*ca dels jocs del car- rer», Alexandre Plana (*A l'ombra de Sta. Maria del Mar*). 35

Murriejar 'fer actes de murri', *DAG. Murriesquejar. Murriós. Murrissol. Morri*.

Emmurriar-se, emmurriat [*DBal.*, sense cites] i en- cara que no registrat fins al Lab. de 1864 («fam. enfa- dar-se, enujar-se, enfallonir-se») fou certament un dels 40 membres més antics d'aquesta sub-família de mots cat- alans i un dels més vivaços i arrelats; d'*emmurria- ment* [«verdiesslichkeit», Vogel] també es podria dir així. *Desemmurriar. Marròmia* (mot de vida fugaç) < 45 *múrria* × *sómies*.

1 Tanmateix no podem deixar de relacionar-hi la frase feta *ésser del morro tort* amb què, segons Ver- daguer i Ruyra (*O. C.* d'aquest, 790b53ss.), «el po- ble designa les persones de mal geni, referint-la sob- retot a les dones». Ells desaproven que «els lite- 50 rats l'han desfigurada» en «ésser del morro fort» i en donen convincents explicacions. Val a dir que des dels meus primers anys jo sento molt *ser del morro fort* en la llengua viva de Barcelona (mai d'al- tra manera) i més aviat amb el sentit de 'ser perti- 55 naç'. Sigui aquesta (com diu Ruyra) alteració o no, el cas és que totes dues s'expliquen i poden conviu- re, però el testimoni vigatà de 1231 corrobora el del poeta vigatà (cf. també *morritort* infra, cpts.). Ruyra mateix usà *ser del morro fort* (*P. de Rosa* I, 60

50). — 2 Si bé, almenys avui, predomina molt, tam- bé en l'aplicació topogràfica, la forma amb *o*; i difo- sa per tot el domini de la llengua, encara que la ve- gem més densament que enlloc en les terres valencia- nes. No rarament allà *morret*, que no és pas que hagi de ser una altura baixa; no ho és pas el *Morret de Roc* a Benifato, i en el terme de Penàguila hi ha el *Morret de Gafarró* i d'altres, en particular el *Morret de Matapoll*, que és al SE. de l'alterós *Collado de Penàguila*, i en fi, a la part extrema Sud i més eleva- da dins el terme, el *Móro de la Vila*; no menys en ús apellatiu: «el *morro* més alt de la serra és el Pe- nyó (de) Xata», Finestrat (1963). De la data mossà- rab del mot en el val. central és testimoni *Morre- dondo*, nom de dos turons rodons (fonètica mossà- rab *nd* i *-o*, haplogogia de *Morro Retondo*) a Torrent i a Picassent (*E. T. C.* II, 152). En terres nòrdiques bastant menys, *Morro del Gos*, illot enfora d'Orpe- sa, però en part és degut a la concurrència que li fan antics derivats: *morranda* en el Maestrat, *mor- rera, morró, morrot* i *morral* deçà de l'Ebre (veg. els derivs.), però el simple *morro* no hi és tampoc una raresa, p. ex. el gros *Morro d'Aguilar* a la part superior del Cardener (Gósol, 1964). — 3 No cal dir que la fonètica hist. s'oposa rotundament a l'etimo- logia ll. *murex* que ens hi voldria fer passar, i que el duu a la inacceptable grafia amb *-r-* simple: salta a la vista que la *-e* postula una RR doble precedent.

4 Dient que «sembla *unlateinisch*», *Museum* x, 399. Nota molt breu, interessat només a posar de relleu que el basc *murritz* 'motxo' i *murritu, murritzu* 'po- sar morros', no són evolutions fonètiques del tipus cast. *mocho* sinó parents de l'oc. *mourrú(t)*, català *morrut*. Cosa segura és clar, però ni ell assegura que en basc no siguin manlleus romànics, ni l'antiguitat en basc no fóra argument contra la creació imitati- va. — 5 Només en aquest sentit limitat hem d'adme- tre l'afirmació de Sainéan, *BzZRPb.* I, 74, que *mo- ro* «museau» ve del nom hipocorístic de la bèstia.

6 Fr. dial. *groin* «sommité d'un rocher, d'une col- line», italià merid. (*v*)*rogna* 'tumor', macedo-roms. *grüin*, ucraïnès i pol. *gruy* 'turó' (veg. *FEW* IV, 294-5), *El Grony* en la toponímia catalana i potser el nom de la capital riojana *Logroño*, que els tro- badots almenys anomenaven *Lo Gronh*. — 7 Text p. p. P. Vidal, *RLR* xxxii, 354, sense explicar-lo bé. Usem aquesta ocasió per aclarir una mica aquest text difícil: «Meyns preu 'si puch', cant se pot far / que no fau 'no faré ja re': aprecio menys (val menys) un 'si puc' quan és possible fer-ho (ja), que no faig (o sigui 'valuu menys') un dir 'no faré pas res (del que tu vols)'; segueix: «car 'eu si puch' fa hom *musar* / e-l dir de no get' al de-se»: perquè el dir-vos 'sí jo puc (ho faré)' us fa perdre el temps; i el dir que no, us empeny a fer-ho de seguida (us gita al de-següida); «fa hom son pro ez-ensén d'als»: un en treu profit (perquè) encén amb una altra cosa (fa llum per altres mitjans, s'obre camí); i acaba: «per qu' eu dich qu' 'eu si puch' és fals / e-l dir de no és pus pro ca<n> / si tot caz' a petit vi-